

СТАРМАЛИ

ЛИСТ ЗА ЗБИЉАЊЕ, ШТАЛЕ И Т. Д.

Година IV.

У Новом Саду, 20. септембра 1881.

Бр. 26.

„Стармали“ излази трипут месечно. Годишња цена 4 ф. — годишња 2 ф. — на 3 месеца 1 ф. За Црну Гору и друге крајеве 10, — 5, — 2½ дшара. — Власник и одговорни уредник Змај-Јован Јовановић; главни сарадник Абуказем. Издаје штампарија А. Пајевића у Новом Саду. — Рукописи се шиљу уреднику (Dr. J. Jovanović, Wien II. Praterstrasse 67.) — Претплата и све што се тиче администрације, штампарији А. Пајевића у Новом Саду.

За Гирфилдом †*)

Подлост рушит' — да дивна задатка!
Подлост срушит' — моћ ти беше кратка.
Подлост нађе најамника клета;
Подлост тебе укиде са света.
Беше јача од кршна ти тела,
— Ал сад дркће од твога опела. . .

За што подлост, — кад те убит' смела,
За што дркће од твога опела?

Јер све, што се у свеснике броји,
Све то данас гологлаво стоји.
Колко страна овог земског круга,
С тољко страна одјекује туга.

То је оно од чег' подли бледе!
Страх им шапће шта те жртве вреде.

Данас врве, венце ти носећи
И најмањи, ка'-но и највећи;
Из низина (где се само нада)
И с висина (где се само влада)
Многи верно, —
Неки лицемерно;
Многим хора, —
Некима се мора;
Хај од дола, као и озгора
Све се клања — не какоме зверу —
Све се клања чистом карактеру.

То је оно од чег подлост зебе,
— Што прожимље дворе и колебе,
Па се купи, збира и саздава
Као светлост права
Око жртав', мученичких глава, —
Врле крпећ' худе застрашава.

Тело ј' смртно, траје па до траје;
Карактери остају да сјаје.
Спомен њихов прима се у груди,
Нове борце, нове снаге буди.
Јунак у гроб не носи оружја,
Рука клоне — мач се другим пружа.
Прелазећи од руке до руке
Све то јачи богодани мачи.

То је оно, чега с' подлост жаца:
Светлих жртав', сјајних образаца;
То је пропаст пустих пудљиваца,
У коју их лудост њина баца.

Прочитајмо што нам повест пише, —
'Ваких гроба наћи ћемо више;
На сваком је зимзелена трава,
Из свакога светлост просијава,
Светлост снажна духа напреднога,
— Најновија сја са гроба твога,
Гирфилде!

З-Ј. Ј.

*) Гирфилд је био председник републике сједињених северо-америчких држава. Он се мушки борио против покварености, коју је затекао, кад је изабран био на ово највише и најчасније место. Нарочито је хтео, да се званија дају по заслугама, а не по нечем другом. Тиме је навукао на себе непријатељство оних, који су хтели да деле званија по своме интересу, и оних који су се грабили о званија, а нису били за то способни ни тога достојни. Подлацима је био мрзак Гирфилд, тај светао и чист карактер — и нађе се рука, која му мушки смртну рану зададе, од које је умр'о 8. дана овога месеца ове године.

Шетња по Новом Саду.

LXXXVIII.

Гледим данас (12. септембра) у календар, да видим какав је дан данас, те да ли да предузнем шетњу, или да запалим „шлофрок“ и обучем чибук, па да останем код куће. У календару стоји: „Свештеномуч. Аутономије“, дакле још и онда су неки свештеници мучили аутономију, кад су се календари градили! Да ли дакле да идем у шетњу? Ја би радо ишао, ал' се бојим да ми се не каже: Могоа си остати и код куће! Као год што се оно банатским поповима, што су претресали у Турском Бечеју нашу свештеномученицу аутономију са свих страна рекло: Могли сте остати код куће! Ја велим „са свију страна“, јер и ми смо им наше рекли у своје време, а ево ових дана им је и њихов најбољи пријатељ „Пестер Лојд“ показао на каквом су путу, те ће сад ваљда и они, кад су већ посвирали, и за појас свиралу заденути, па био тај појас црвен или плаветан. (Кад је о појасу реч, може се казати и пас, као и место „око појаса“, што се говори „око паса“ и т. д. ал то филолози већ боље знају.)

Сад да прескочимо из Баната у кићени Срем, да видимо, шта нам тамо раде наши челични родољуби са гвозденим карактером. Познато је да за челик и за гвозђе лако пријања рђа, те с тога ваља сваки да пази на свој челик и гвозђе, да га често чисти и чува од влаге, јер ако зарђају онда одмах долазе на „гандл-марк“ и у чивутске руке. Брудер Јаша поново вези у своје листу (бр. 37.), да „Срби листом треба да буду на владиној страни“, и он је са својим листом већ одавно тамо. Избори су у Срему прошли и поп Кука као што је познато није изабран, а то је са свим наравно, јер његов дан још није дошао, он ће тек да дође о Кукову-дну, те ће онда поп Кука за јамачно бити биран.

У Ердевику су гласали за г. барона не само Хрвати и Шиђани, него и сви илири, на име винци-илири. Него ово је мало и опасно: Како су сви винцилири оставили своје винограде, те ишли у Ердевик да гласају, то сад ако газде примете, да им је по виноградима крадено грозђе, винцилири ће се лако моћи опрати изговором, да је то онда било, кад су се они бавили у Ердевику, те место да су плашили чворке чегртаљком и чували грозђе, а они су слушали посланички говор и баронска обећавања, да ће им сваком купити по једну нову чегртаљку и сремачко муљало.

У Боботи певао је један Србин (за време посланичког говора): „Немој Шандоре, глава ме болел!“ То је позната народна песма, а Србин пева и кад би требало да плаче. А и чудо је како се не заплаче, кад се сети пређашњих времена, кад се сети говора и дела тих истих синова србских, од пре три — четири године, синова, који би под другом заставом својим осведоченим поштењем и родољубљем од големе користи могли бити по народ србски. Али баш то

њихово поштење и родољубље, које су они пре у толиким приликама осведочили, даје нама утехе и наде, да ће сви они, кад дођу до раскршћа, па виде пред собом на једном путу провалу, на другој рапаву стену — вратити се натраг, и ударити својим и својих пријатеља старим путем на овим до краја истерати.

С једног пароброда телеграфира ми ових дана капетан, да је путовао на лађи господин Теовило, те није хтео да приступи једном нашем прваку због тога, што овај није имао „ни честитог шешира на глави“ (ipissima verba). Мој господине Теовиле не гледи се то на шешир, него на оно испод шешира!

Из Срема ми из неких места јављају, да је „Стармали“ крив што су нека господа постала сама себи недосљедна. С тога се на њему свете, што су они сад другчији, него што су пре били. Уједно протестирају, што се он меша у њихове ствари кад он није становник троједне краљевине и дакле не подпада под бана хрватског, као што они под њега падају. Саветују му такође, да ако ће да буде свима прав, да никога не увреди, те да га и они даље примају, а он нека обуче беле рукавице и фрак и нека се влада салонски. У место уштипака, пуслица и Ћире и Спире, нека доноси приповетке: „Био старац и баба“, и нека прештампава чланке из „Хришћанског весника“. Тако лист не би никога спомињао и вређас и онда би имао претплатника више него бирача у Срему.

С тога би се тој господи за љубав морало на пример, овако писати у сатиричном листу:

У Вуковару (опростите, не мислимо никога вређати!) има неки поп Кука (нека нам се не замери што смо то име споменули!) и он има побратима Фрања Вечерину (не мислимо никог оговарати, него само онако узгред примећујемо, да овај уређује „Сремског Хрвата“). Они тако вољу српску странку (извините господо адвокати, што ово спомињемо а ми знамо да је то само фантом), да би је чисто појели (на здравље, ако је ко кинуо).

Или: Био старац и баба, па су имали једну кућу; кад су старац и баба умрли, кућа им се продала.

Оваким чланцима не би смо никога вређали и „Стармали“ би тиме одужио свој дуг народу, који је сам себи натоварио узев задаћу сатиричног листа.

Аб.

Дечија забава.

Боже мој, ја тако радо гледим, како се невина дечица играју по портама и лединама, да би чисто и сам више пута пожелео, да сам једно 20 година млађи!

Ономад одем на бару, де се наша дечица обично играју и оним благовоним мирисом нападају, и тамо сам посматрао, шта тај мали свет ради и како се око своје осовине окреће.

Једна гомила деце нагаврила лице и скупила се под неку пољаву, те се нешто тајно домунђује.

— А шта ви то децо радите?

— Салем алејкум! рећи ће они и прснуше у смеј.

— А зар сте ви Турци? запитам их.

— Ми смо овде у турском месту.

— Па шта радите? запитам ја смејући се њиховој невиној и комичној игри.

— Играмо се реакционарско клерикалне клике! одговоре они.

— Па што сте се нагаравили, што сте тако црни?

— Е, ми ћемо отићи у „брашнару“, па ћемо се брашном набелити.

— Идите, децо, помислим у себи полазећи од њих, баш сте комендијаша! Мора вам се свет смејати, вашој лудој игри и лаврдији.

Пођем даље и наиђем на другу групу.

Ту видим једно познато неваљало дериште — Владу. Он узео бич у руке, па хоће ону другу децу по ушима. Нека дечица направише себи заклоне а богме и камењем се одупреше оној самовољи владиној. Но чудо ми беше, што нека несмислена деца управо под камџију. Тако се поделише у две групе, једни вичу: ми смо на владиној страни — и дадоше се од њега шибати, други пак свеснији одупреше се оном неваљалцу и показаше му зубе те колико сам приметно, није имао куражи да их бије.

— Чекај, Владо, повичем му ја, кад сам видео ту опасну игру; а што си ти побеснио! Бре, чувај се, да се ова друга дечица овде не сложе, па ћеш отићи у непело!

— Неће се они сложити, знам ја, одговори ми Влада с подсмехом, да ја њих не знам, не бих ја ово смео радити!

Одем даље и чисто ми као није била по вољи ова игра...

Наиђем олет на једну гомилу деце. Ова су неке папире исписивала и слагала једно на друго.

— А шта ви то радите, дечице!

— Играмо се новина!

— Па како се то игра?

— Ето! сваки од нас издаје по једне новине, и сваки своје наслаже на гомилу, па их остави.

— Хе, хе, баш сте врагови! А ко је претплатник, ко чита те ваше новине?

— А ко ће читати кад има тако много новина; ето сви смо уредници и издавачи; па ми сами морамо и да читамо.

— Па како се зову твоје новине Стево? Стева диже руку и ћуши Гавру.

На то ће ми један протумачити:

— Стевине се новине зову „Радник“, а Гавра је уредник „Само управе“.

— А како се зову твоје новине Ћиро?

— „Vasárnapi hetilap“, azebatta!“ одговори Ћира.

— Какво је то опет чудовиште?

— То се каже српски „Недељни лист“.

— А твој лист Симо?

— Ја прештампавам чланке из „Недељног листа“ без коментара.

— Но, па? запитам.

— Па зар не знате, да је то онда „Сарајевски лист“, поучи ме несташни Миланко.

— А како си ти свој лист крстио, Максиме? Запитам једног онако веселог дечка.

— Нисам га крстио никако, неће ни један попа да дође да га крсти.

— Молим то је „Стармали“! повиче мали Коста, ал' не мојте се с њиме разговарати, јер и ми с њиме не говоримо, он нам увек пркоси.

— А шта вам пркоси, децо?

— Его шта. Мени је казао, да је боље да идем кући па да учим лекцију, него што овуда по бари вашке вијам.

— А мени је рекао да нисам добар Србин, јер увек купујем у чивутском дућану, а нећу код Србина.

— Мене је изгрдио — рећи ће једна мала девојчица — што идем код мађарских калуђерица у школу; он каже његове сестре иду све у српску школу!

— О децо, децо, рећи ћу им ја (само да их се отресем), та то су неправедне увреде! За то и треба да се на њега срдите и да не говорите с њиме — ако не верујете, ено видите, тако и ми велика деца радимо!

Аб.

У Ш Т И П Ц И.

‡ Г. Герман издаје нову географију, у којој доказује, да најкраћи пут у Карловце и у Даљ води преко Пеште.

* * *

△ Г. Ухлирж, комесар на испитима матуритетским у Карловцима, издаје физику, у којој показује закон о падању тела.

* * *

× Банатски конференцијаша међу свога оца Серавима у Турски музеј. Најпре је био у саламури.

* * *

= Г се тако расрдио на неблагодарни српски народ, да вели, не ће он таком народу да буде црквена поглавица!

* * *

? Даклем шицки поп Аћа и Шидски — берберин не слажу се (Наравно).

* * *

☞ Пелагић вели у свом „Стварном учитељу“ да се водена болест излечи на сигурно за 6 дана, кад се натре и исцеди ротква и она вода пије. (Није него роткве!)

* * *

+ Један калуђер пише критику на Захарије Орфелина „Искусног подррумара“. (Све је основао на сопственом искуству).

*

* * *
! Сремски адвокати хоће да издају нов лист, Кажу да ће први уводни чланак бити најновија наредба хрватске владе, да из Карловачке гимназије истисну српске књиге; то ће бити само уводни чланак, а после ће тек долазити оно друго.

* * *
☞ После избора у Срему изостао је из доидућег броја „Стармалог“ разговор „Ћире и Спире“. Многи питају за што? За то, што су видећи тај покор занемили од чуда.

* * *
⊙ На како су тек после проговорили? запитаће когод. Тако што је после дошао изненада хладан туш у форми „Отвореног писма“.

* * *
□ Да је Присниц жив, он би сад наређивао, да се болесници уместо у хладне чаршаве увијају у калуђерско родољубље.

* * *
* Три дана узастопце пада јака киша, време је мутно и облачно небо је сво превучено свешћу неких банатских конференцијаша.

* * *
† Неки банатски попови читајући у „Лојду“ чланак, што га је писао Швикер, не умеју да изговоре ово име, него веле да је Швигар.

* * *
*) Честити грађани у Пазуву дочекаше наше народно позориште на најбратскији начин, глумцима дадоше слободне станове и подвоз. Мени се чини да би ови ваљани људи могли нас новосађане метнути под Пазуво.

* * *
— Право имају наше социјалисте, што тврде да нема целисходности на свету. Или зар је то „целисходно“, што људи троше новце и време па пишу и издају „Невен“, кад нема српске деце да га читају. **Аб.**

П у с л и ц е.

Из Босне нам јављају, да су неки у пукотини једне стене видели Краљевића Марка. Наравно, да је то само празно привиђање. Ипак би вредно било о томе претгудирати, како је то, да се тако што ни пре ни после, већ баш сада, за време окупације привиђа.

Ако још чега има у Троједној краљевини што није поједено и закопано, ја држим да ће то бан Пејачевић сада метнути у трап. (Тралисте се већ насељавају под његовом заштитом.)

Ономад сам заборавио набројати још нешто, што није лепо. Није лепо од Сланкаменаца, кад су већ из такве даљине видели у ваздуху неку војску, коњанике и топове, што се нису такви сетили да је то Мезикевешки велики маневар, — већ су држали да то „тера баба козлиће.“

Кад један кардинал оставља јединоспасавајућу римокатоличку веру, колико Срба треба да у ту веру пређу, да би се тај губитак накнадио?

Ономад је у новинама било и ово: Österreich übernimmt den Schutz der Deutschen in Egypten. — Како су новине створене за свакојаке вести, још ћемо можда и ово читати: Egypten übernimmt den Schutz der Serben in Bosnien.

Др. Т. Недељковић довикује из неких немачких новина Милетићу да се бар уклони кад неће да се поклони. (Јелте да је ово најсмешније у данашњем броју „Стармалог“.)

Неке Немачке новине титрајући се са Босном, веле да су Бошњаци прилично напредовали у цивилизацији, уму већ да обришу нос у шнузтиклу. — Но ја мислим да је то још мало, права цивилизација је тек тамо, где људи уму да обришу нос не само себи, већ и другом.

Грађа за буквар немачког језика.

Ми кажемо: кров,

Немац вели: дах.

У називу томе

Налази се мане, —

Јер под отим дахом многи

Не мож' да одахне.

* * *
Ми кажемо: јегуља,

Немац вели: Ал.

Ова речца: „ал“

И код нас је уља,

Уме да проклизи

Баш као јегуља.

* * *
Србин каже: мени,

Немац каже: мир;

А ту кратку речцу

Вако експлицира:

Догод не даш мени,

Донде нема мира.

* * *
Што се српски зове: каша,

Немац зове брај;

Таких каша има доста

И босанска раја, —

Нека их набраја

* * *
 Клуца је клуца.
 А Немац је зове **банк**;
 Знаи и зашто, ранче, —
 Јер на нашој клупи
 Многи радо банче.

* * *
 Оно што је крто
 Немац вели: да је **спред**.
 Занео се тиме
 Од брзине своје,
 На не пита остраг
 Шта је и како је.

Ћира. Ти каткад завириш у тај „Недељни Лист.“ Па шта вели бога ти сад?

Спира. Сад вели да се распрштала народна странка. И у Срему и у Бачкој нема од ње ништа, већ само расуло. Милетић, вели, стоји сам, „Заставу“ нико не чита, све се то опаметило и оствестило на само у Тиси и Анђелићу на-

лази рајске сласти.

Ћира. Е, бога ми, то би жалосно било, кад не би брудеров брудер (Пешт. Лојд) мало друкчије гудио.

Спира. А шта вели опет „Пешт. Лојд“?

Ћира. Ево шта вели. (Чита) Es wäre thöricht, die Augen vor der aufdringlichen Thatsache zu verschliessen, dass die Nationalitäten-Agitation, von der wir meinen, sie sei längst überwunden und unschädlich gemacht, mit verstärktem Wogenschlag durch das Land zieht, manche Dämme durchbrechend, welche in den letzter Jahren mühsam aufgerichtet worden sind.

Спира. На тај начин, брудер Јаша боље би било да пише сановнике, него што издаје новине.

Ћира. Тако се и мени чини.

Ћира. Ово вели бечка „Преса“, дакле не могу ти зајамчити, да је баш цела истина.

Спира. А шта то вели бечка „Преса“?

Ћира. Вели: кад се Ристић вратио са свога пута у Београд, да је на Сави било публице, која му је довикивала: живио Гарашанин.

Спира. А јесу-ли Гарашанину гдегод довикнули, да је умр'о Ристић?

Ћира. Нису. Јер то би „Преса“ за цело још брже јавила.

Спира. Е, онда оно прво, без овог другог нема велике важности.

Ћира. Говориш-ли ти то можда партаично?

Спира. Јок! Ја говорим само логично.

Чупави чланци.

III.

Не могу ја целоме свету намесити колача.
 То јест намесити бих сам још како тако могао,
 јер мукe (сирјеч брашна) имамо доста.

И млека би се нашло; та зар није цео народ крава музара (премда је то млеко заплешено од неких мамузера).

Ни масла не би оскудевало, још се и пресипа, јер куд се год окренемо и дубље загледамо, тако можемо рећи: аха! то је овога и овога масло.

Не фали нам ни јаја, — јер од како је мађарски језик заузео своја (и наша) права, од тога доба, ма да није нестало оног нашег старог „јао“, ипак има и „јај“ а толико, да се поштен патријота чисто уплаши, кад помисли, шта се све из тих силних јаја може излећи.

У место шећера (потрошарина га изела!) могли би се послужити медом, и то (чистоће ради) оним, у који још није упала а неће ни упасти секира Анђелићева.

Бадемаи ситна грожђа и не мора бити у сваким колачима; то је луксус, на који не треба да учимо наше костосе и к столошосе.

Као што видите, по материјалу ја бих сам могао свету намесити колача, — ал где ћу врага наћи толику вуруну да их испечем. Та та би вуруна морала бити велика, велика, бар као уши једног новинара, који се сада и у денунцирању вежба. А таке вуруне, то и стара баба зна, на свету још нема, нити ће је скоро бити.

Даклем, кад не могу целоме свету напећи колача, могао би бар онима, који, — халт! баронима, — ни њима свима не би могао, — али једноме барону, . . . а, то је већ нешто друго, ту би ваљало цео народ српски да се поревени, па да му један леп колач умесимо, испечемо и на дар пошљемо (макар га и не појео, макар га само оставио дечици и унуцима својим за дикy и спомен).

Та за бога милога и ми од њега добијамо лепих колача. Ко би се сетио свих оних колача, на којима ми зубе кр'амо, од како он жари и пали ону вуруну, коју није могао ни загребачки трус да раскламита. Али најновији колач, пишкот (јер он те ствари својеручно потпише) који је послао карловачкој гимназији — ваљда из благодарности, што се и сам на тој гимназији васпитао и српским духом (одер в а с*) напојио, — тај је колач баш пред кума, — хоћу рећи пред Анђелића. Па да је пред њега само, ни по јада. Али тај је колач од оне феле, који се деле уз кољиво за душу покојникову; покојник треба да буде српско име, српска свест, српско писмо. Све се то живо у гроб гура, а латиница се уводи као наследник српског добра, српског новца, српског пожртвовања којим је сазидана српска гимназија у српским Карловцима. И племенитом Србину барону Јовану Живковићу, није се учинило, да је лепше пре десет пута скочити са врх вршка ви-

*) Пре би се могло рећи: Одер' на с.

сине своје у амбиз приватна живота (али на руке народу своме) него својом руком преломити сламку над светињом аманета српског.

То је страшна загонетка. Како је то можно? — Не знам — ту би човек морао Шиђанин бити, па да то својим умом докучи.

Али доста о томе.

Шта доста?

Нама би да богме, још и мање доста било — али господину барону ни то није доста.

Прибира се самостална српска странка за коју се зна, да јој прваци не иду ни за сребрним гласом крстића и орденчића, ни за златним телетом тајних фондова, ни за драгим каменом високих, широких, дубоких званија — (на трновитом путу тога свега нема) — мора бити дакле да је води нешто више, нешто племенитије*) — ако ништа друго, а оно бар нека светла бувица поштења или нека стара луткица чиста родољубља, што сретније државе држе за темељ свога опстанка и не гуркају то под благослов жупанских, поджупанских, кнежевских, писарских, пандурских (и Бокшан би те знао, каквих још) заћушака.

Тиса (вода хладна) пита преко нашиначког његовца: сме-ли то бити у држави, која хоће сунуврат да се дигне и т. д.

А ко ће му одговорити, да то не сме бити? Богме неће турски оца, него мора бити неко од њихових Србаља.

Зна се да је бановим слободњацима знатно већина већ изшегртана и измајсторисана. Зна се да српска самостална странка у данашњим приликама може избрати само неколицину својих заступника, који у скромности својој не би ништа друго искали, до парче поштеније слободице, малко српске школице, мало ћириличнице тамо где јој је местанце, мало братског признања српском именцету, мало жртвице и споразумца у корист опште нам домовинице. А зна се да то ником не би шкодило. Зна се да је г. Живковић бар у двадесет других изборних срезова могао себе избрати за посланика. Зна се да је дојакошњи ердевички посланик стек'о пуно поштовање и у свесних Срба и у увиђавних Хрвата. Зна се да се око његовог имена обавила слога, која нам је тако потребна.

Но, па ко ће ту слогу моћном руком да задрма и чисту воду да замути?

Богме неће устати из гроба барон Вук Бранковић. Треба за то какав новији и жив племић.

И ево барон Јов. Живковић помоћу шицке хајке истера своју мачку кроз оцак ердевичког среза, само зато, да буде једнога врснога Србина мање на сабору у Загребу.

Ову лепу прилику употребљујем и ја, да г. Ж. Живковићу честитам скоро добивено баронство.

*) Јесте чули, драги читаоци, ви мени морате опростити ако кад оклизнем са глатке ливаде мудре шале па залутам тамо, куд нисам ни мислио. То мени може више пута насирати. Така су времена, — ни већи људи не знају кад се једном крену, куд ће изаћи. Морате се томе обичнути, ако хоћете да вам не буде необично.

Он за цело зна шта ради, — али шта ми да радимо? Шта ћемо сутра прекосутра и после три године радити, то ће нас већ научити ново искуство. А данас знате-ли шта да радимо? Да се сетимо покојног чика Симе Крстића, па ко петицу, ко десетицу (прима се и форинтица) да пошљемо његовој породици, која горку невљу трпи, — а за што? За то, јер чика Сима није ишао за коришћу својом, већ се излагао сваком гонењу за љубав народа свог.

Поред вруће пећи.

IV.

Da bi ovo nekoliko vrstah i g. barun Živković pročitati mogao, to sam u smislu njegovog najnovijeg ukaza njemu po volji a našem rodu na diku nakan da pišem onimi slovimi, kojima je bio pisan zagrebački „Zvekan,“ a koja su slova i Uhlirževom pradjedu nekad u učioni prve packe i virgaze navlačila.

Pre svega moram očitovati, da mi je veoma žao, što se g. Joca Živković nije narodio, živeo i svoj ukaz izdao nekoliko vjekova u nazad, dapače i prije hiljadu godina, ter da je taj ukaz preko kotarske vlasti upućen i na apoštole Cirila i Metuda, akoprem ovi i nisu bili profesori karlovačke gimnazije, ter bi se nedvojbeno izbegla mnoga zavada izmedju nas — ako je slobodno reći — Srba i braće Hrvata. Jer onda se apoštol Ćirilo nebi dao na izmišljanje ćirilice (kad bi to g. barun unaprijed zabranio), pak se nebi onda ta kužna slova poprimila, i ne bi šiknula u naše starijske knjige i po srpskim crkvami, a ne bi ni naše vladike svoje duhovske besjede istimi štampali i po srpstvu sveudilj rasturivali, oni bi pako latinicom govorili, po hrvatski mislili, a napokon i sasvijem zagrebački djelali.

Ono malo Rusa, što ih ima na svietu, i svi naši predšastnici — ponovo to iztičem —, svi bi, velju, pisali onimi pismenimi, kojimi piše danas i sam N. Tordinac svoje „listke“ u „Sriemskom Hrvatu“ i kojimi je pisano djelo „Sa čokota loze i svitoga Joze,“ što se po vašari prodaje.

Naše crkvene knjige, naše Srbulje, naši stari spomenici i priepisi hrvatskih narodnjih pjesama o caru Dušanu, Milošu Obiliću, Kraljeviću Marku i nauka sv. Save — sve bi to latinicom pisano i štampano bilo, te bi i Vuku Karadžiću i drugim piscem grčko-iztočnijem služilo za mustru, ako ne bečku, a ono zagrebačku. Nego sam veoma znatiželjan, eda li je svrha g. baruna poznata i njegovom preč. bratu Teofanu, pravoslavnomu vladici (sit venia verbo) srpskomu i eda li je g. barun i njegovoj prečastnosti svoj ukaz priposlao, i da li ga je isti zapanjio i prekopepeljio. Nu ja se nadam, da će g. Teofan, koji je onako liepo umjeo da odgovori biskupu Strossmayeru, umjeti i g. barunu koju onako naši prosloviti, i iznijeti na svietlo svoje mišljenje o tome, da li ima kakve razlike u tome, kada tko hoće da nas pokatoliči tijekom, što nas odgovara od naše liepe viere pradjedovske (kao što čini biskup Strossmayer) ili kad tko hoće da nam

oduzme pismo, kojijem su pisane naše sve-
te knjige crkvene i narodne (kao što čini eto
g. barun.)

Преосв. владико, одговори ми, па ма не било то
преко „Стармалога,“ него опет у једној онако лепој,
заиста духовској беседи!

Krtomesić.

Како ја остадох дуванџија, а моја жена
фришефирџиница.

(Као нека мала хумореска).

Да сам ја страстан дуванџија, то ви дабогме још
не знате; јер ја још нисам имао прилике додухнути вам
мало дима (у форми хумореске) кроз лист „Стармали“.

Да је моја жена пасионирата фришефирџиница,
то сте већ лакше могли нагодити, ако знате у којој
вароши ми живимо.

Али ја и моја жена Тинка, ми се ипак добро
слажемо. Ја зажмури на једно око кад се она кар-
та; а она не само да зажмури на оба ока, већ још
и лепезом маше, кад ја пуштам густе облаке дима
мога, то јест не мога већ футошког дувана.

Седимо ти ми после ручка у нашој башти и
мислимо о чему би се могли разговарати, па да нам
време прође. (А оно би прошло и без нашег разго-
вора, — о томе нема сумње).

У то дође нека Мађарица из Пироша, коју сам
ја случајно познавао. Али како сам је познавао? Она-
ко — што-ис кажу као хрђав новац. Познавао сам
је да је торокуша, чији се језик никад не одмара.
Она иде од куће до куће са кошаром пуним јаја,
па нуди и продаје та јаја, доста јефтино.

— Госпођо, донео сам јаја (рече Мађарица) —
хоћеш купиш? Лепо су, фришко па јефтино.

— Не марим, баш ми и тако требају, — рече
моја Тинка.

Ја се повучем мало на траг, док моја Тинка
пазари. Не рад јој сметати. Узех међу тим нешто
да читам, — али сам за то ипак једним оком и јед-
ним ухом остао при њиховом пазару.

Жена моја одлучи се да купи 120 јаја. И они
се брзо погодише.

Пирошкиња поче да броји јаја.

— Једна, две, три, четир, пет — (ту позната
торокуша мало застаде) — је-ли, госпоја, ви мора
да имају много деце, кад вам треба толико јаја?

— Богме, ја сам имала тринаест деце.

— Е, е, иштен уче, ко би то мислио! Даклем
тринајст! (броји даље јаја) 14, 15, 16, 17, 18, 19
— (опет застаде торокуша) па је-ли вам сва деце живо?

— Богме нису сва жива. Троје сам сахранила.
Да ми је жива најстарија кћи, та би имала сада већ
28 година.

— Ење, ење, госпоја, — та ви се само шали-
те. Како би то могла да буде, да ви имате девојка
од 28 година. Хат баш 28? — (броји даље јаја) 29,
30, 31, 32 — (опет застаде да коју прозбори) Та
ја би реко да ви сами немате више од тридесет година.

— Јест', скоро бог да! Кад не би било 45.

— Мичода! — Није него још што! — Та ме-
ни је сада четрдесет и пет година, па где како ја
узгледам, као да сам ваш мати. Дакле 45? . . (бро-
ји даље јаја) 45, 47, 48, 49, 50 — (опет стане да
одахне) — али ваш је мајка живо, је-лте?

— Жива је, хвала богу; али је већ постара.
Сад јој је већ 66 година.

— Е, бизоњ, то су лепе година, — 66 — (бро-
ји даље јаја) 67, 68, 69, 70, 71, 72, (да се не би
у бројању забунила стане мало и запита) — можда
вам је још и старо баба живо?

— А, није, умрла је лани. Њој је богме било
деведесет година. Али је девет година била слепа.

— Охо, — то се зовеш дуго живио. Даклем
велите деведесет година, и осам година био слеп!
(броји даље) 99, 100, 101, 102, (умори се од многа
бројања, па опет застане) — верујте, госпоја, баш
сте јефтино купио јаја; тако вам друга жена не би
дао. Знам да ћете и други пут код мене купити.
Аха, збиља, који је нумеруш на ваш кућ?

— Сто и шеснаест.

— Аха, запамтићу, запамтићу. Сто и шеснајст
— (броји даље) 117, 118, 119, 120. А ево још је-
дно јаје радош.

Моја Тинка згрне купљени 120 јаја у своју котари-
цу и исплати Пирошкињи — познатој торокуши — три
форинта, како су се већ погодили. И ова брзо оде.

Али тад се у мени побуди неки несташан дух
и ја запитам своју жену, је-ли добро пазила, да је
није сељанка за које јаје преварила.

— Боже сачувај! Ја сам добра газдарица. Мене
не може нико преварити. Нисам ја куповала негле-
ђуш, него је жена пред-а мном бројала.

— А би-ли се ти, драга Тинчице, смела опкла-
дити са мном Ја велим да ту нема више од 34 ја-
јета, — рекох ја као добар рачунџија.

— Хахаха, па о што ћеш?

— О што год велико.

— Но па реци.

— Ако ту има више од 34 јајета, онда за ка-
зну ја ћу испунити твоју давнашњу жељу: нећу
пушити дуван. (То сам реко, јер сам сигуран био
да ћу добити опкладу).

— Па то је прекрасно. А ако овде има мање
од 120 јаја, онда ћу ја, такођер за казну, испунити
твоју давнашњу жељу: нећу више играти фрише-
фира. (То је она рекла, јер је сигурна била да ће
добити, — Мађарица је на њене очи бројала јаја).

— Шта, ти ћеш оставити фришефире!

— Да.

— Па шта ћеш онда? ваљда ћеш ударити у фарбл?
— Боже сачувај, — Никад карте ни у руке
нећу узети.

— Е па де молимте да бројимо та јаја што пре,
док се ниси предомислила.

Прионусмо и брзо их пребројасмо.

Па шта је било?

Моја је жена изгубила опкладу, — јаја је било
много мање од 120.

Али и ја сам изгубио опкладу, — јер је било

више од 34. Заборавио сам урачунати оно једно, што Мадарица даде „радош“.

Јесте-ли видели кадгод, кад се два носа од једаред покуње? — Нисте?! — Штета! То је вредно видети. — Жао ми је што „Стармалова“ публика не мари за илустрације, а то би се дало лепо илустровати.

Еле ми обоје изгубисмо опкладу.

И тако ја остадо дуванџија, а моја жена фришефирџиница. И тако ћемо канда остати док се не подеремо.

Тинкић*)

*) Ово је мој псеудоним. Јер се моја жена зове Тинка.

Сетимо се породице чика Симине!

Наш покојни чика Сима Крстић за живота свога нас је много задужио. Породица његова трпи сада велику оскудицу. Најбоља прилика да се врлом покојнику колико толико одужимо. Издаваштво „Стармалог“ радо ће примати и породици доставити све што му на ту цел дође и штампаће имена приложника.

Уредник овог листа прилаже . . . 3 ф.

Главни Сарадник 3 ф.

Издавалац 3 ф.

Свега 9 ф.

„НЕВЕН“

Чика Јовин лист

донеси у своме седамнаестом броју за 1881 ове чланке: 1. Доручак. 2. Малај и Малон (из немачког). 3. Штедљивац и тврдица. 4. Пример синовље љубави. 5. Смешни огласи. 6. Ала је то баш страшно, (са сликом). 7. Мисирске развалине, (са сликом, на насловној страни). 8. Шта да ради, ко ће да буде јаки. 9. Шаљива забава, (са седам слика). 10. Овејана зрнца. 11. Испирање злата на дунавској обали, (са сликом). 12. Кенгуру (са сликом). 13. Рачунске игре. 14. Лав и миш. 15. Разнолије. 16. Даштања. 17. Решења даштања. 18. Новије књиге. 19. Чика Јовина пошта.

Рукописи и све што се тиче уредништва, шаље се на адресу Dr. Jov. Jovanović Wien, II. Praterstrasse 67 — „Невен“, чика Јовин лист, излази два пут месечно на читавом табаку. Цена је за Аустро-Угарску на читаву годину 4 фор., на пола године 2 фор. За Србију, Црну Гору и остале крајеве 10 динара или 5 фор. у банкама на читаву годину, односно 5 динара или 2 фор. 10 нов. на пола године, и шаље се на адресу Штампарии А. Пајевића у Новом Саду.

ОГЛАСИ

Част нам је п. т. публици Новог Сада и околине на знање ставити, да смо наш

Фотографски завод

под фирмом

КЕНИГ И СИНГЕР

отворили 1. јуна п. н. у сада Стефановићевој кући одмах до Шнајдеровог хотела, и да смо га зарад удобности пуб

блике снабдели са свима у ову струку спадајућим реквизитима и особитом удобношћу. Ослањајући се на многогодишње у ту- и иноземству набављено искуство, што смо га стекли у току нашег рада, бићемо с особитим обзиром на вештачки укус п. т. публике вазда готови, да све нами достављене налоге савесно, тачно и сасма брзо изведемо, како би тиме свима на нас стављеним захтевима по поднесеним жељама за доста учинили, и у свако доба оправдали поклњено нам цењено поверење; зарад укусне израде сликанабавили смо себи најновије инглеске и француске апарате и декорације, и трудићемо се вазда, да задобијемо потпуно задовољство пошт. публике. Препоручујући наш са свима удобностима снабдевен завод благонаклоности п. т. публике молимо да би имали доброту што обилатије потпомоћи ово наше са знатним материјалним жртвама скопчано подузеће а ми обећавамо у напред, да ћемо тачно и савесном послугом у свако доба оправдати ову благонаклоност.

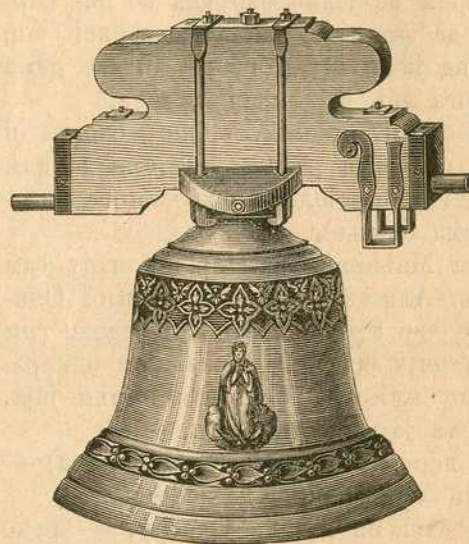
Нови Сад јула 1881.

С поштовањем

8—18

КЕНИГ И СИНГЕР

ЗВОНА

по најновијој и старој системи, са гвозденим и дрвеним крунама хармонијски удешена а од најфинијег метала са најчистијом израдом.

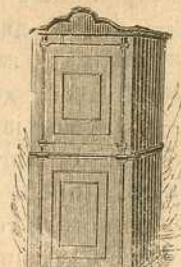
Ливница ЂОРЂА ВОТЕ СИНОВА, у Вршцу. 3—3

КАСЕ

по најновијој американској системи

сигурне од ватре и харе из фабрике

ФЕЛИКСА БЛАЖИЧЕКА у БЕЧУ

у солидарности и каквоћи израде не уступају ни једној до сада познатој фабрици а у цени знатно јефтиније. — Наручбине прима и одправља госп. Ђорђе Миличевић, трговац у Бечу, Lazenhof, код кога се могу мустре видети и цене сазнати.

20—30